

รายงานผลการติดตามผลการดำเนินการ ด้านสิทธิมนุษยชน

ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

**HUMAN
RIGHTS**

รายงานผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน
ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
รายงานผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน	4
1. บทนำ	4
1.1 ความเป็นมา	4
1.2 การยุติการติดตาม	4
2. ผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน	5
2.1 ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	6
2.1.1 รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	6
1) กรณีที่ยุติการติดตาม	9
2) กรณีที่เผยแพร่รายงานและผลการดำเนินการให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป	16
2.1.2 รายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	17
2.2 ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ	18
2.2.1 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	19
2.2.2 สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	21
2.2.3 สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล	23
2.3 ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน	27
2.3.1 กรณีข้อเสนอแนะที่ยุติการติดตาม	27
2.3.2 กรณีข้อเสนอแนะที่มีความคืบหน้าผลการดำเนินการ	31
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	34
3.1 ปัญหา อุปสรรค	34
3.2 ข้อเสนอแนะ	34

บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ชุดที่ 4 ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยจัดทำมาตรการหรือข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับกลไกการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้มาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ได้รับการตอบสนองรวดเร็วมากขึ้นนั้น ตามระเบียบ กสม. ว่าด้วยการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดขั้นตอนการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน และการจัดทำรายงานผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนไว้ ซึ่งตามข้อ 24 ของระเบียบดังกล่าวกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) สรุปและวิเคราะห์ผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เสนอต่อ กสม. ภายในสี่สัปดาห์วันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ และให้นำผลการดำเนินการสรุปไว้ในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

การติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนที่ผ่านมาพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญ รวมถึงปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กสม. ได้เพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองและการเสนอแนะมาตรการด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยการพัฒนาและผลักดันให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนนำข้อเสนอแนะของ กสม. ไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งเชิงรายกรณีและเชิงระบบเพิ่มขึ้น ซึ่งสำนักงาน กสม. ได้สรุปและวิเคราะห์ผลการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ กสม. ได้เสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของ กสม. โดยรายงานครอบคลุมผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์

1.1 ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามข้อ 5 (1) และ/หรือข้อ 5 (3)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ยุติการติดตามแล้ว จำนวน 54 เรื่อง และมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ยุติการติดตามแล้ว จำนวน 1 เรื่อง โดยผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และให้ความร่วมมือในการแก้ไขและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในรายกรณี และในเชิงระบบ รวมถึงมีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการตามข้อเสนอแนะไปปฏิบัติ อาทิ กรณีการตรวจคัดกรองโรคโควิด 19 ในลักษณะการทำวิจัยในมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุขและกรมควบคุมโรค ได้กำหนดแนวทางดำเนินการและจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับ

มนุษย์ทั้งในระดับกรมและกระทรวง กรณีสถานปฏิบัติธรรมกำหนดหลักเกณฑ์การบวชพุทธสาวิกาสิล 10 โดยอาศัยผลการตรวจเชื้อเอชไอวีประกอบการพิจารณารับบวช มหาเถรสมาคมได้มีมติว่าการติดเชื้อเอชไอวีไม่เข้าข่ายโรคติดต่ออันเป็นที่น่ารังเกียจตามกฎหมายมหาเถรสมาคม โดยการบังคับให้ผู้หนึ่งผู้ใดต้องตรวจหาเชื้อไม่อาจกระทำได้ ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้แจ้งมติดังกล่าวให้หน่วยงานทางพระพุทธศาสนาทราบและปฏิบัติตามแล้ว และกรณีการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมล่าช้า สำนักงาน ก.พ. ได้ปรับปรุงแก้ไขกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. .... เพื่อลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นให้เกิดความรวดเร็วในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

อย่างไรก็ตาม มีมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 1 เรื่อง ที่หน่วยงานมิได้ดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คือ กรณีมหาเถรสมาคมมีมติห้ามบวชภิกษุณีในประเทศไทย ซึ่ง กสม. ได้เผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 43 วรรคสอง

1.2 ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 ตามข้อ 5 (2)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 ที่ต้องติดตาม จำนวน 75 ข้อ มีความคืบหน้าของผลการดำเนินการ จำนวน 55 ข้อ โดยผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการหรือมีความพยายามในการดำเนินการเพื่อขจัดปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชนตามข้อเสนอแนะของ กสม. อาทิ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (CPED) ซึ่งบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2567 กระทรวงแรงงานได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2567) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้าน และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2567 หรือสมรสเท่าเทียม ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยจะมีผลบังคับในวันที่ 22 มกราคม 2568 ในส่วนของข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ยังไม่ยุติการติดตาม สำนักงาน กสม. จะติดตามและนำเสนอในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2567 ต่อไป

1.3 ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามข้อ 5 (3)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ที่ต้องติดตาม จำนวน 74 เรื่อง โดยเป็นเรื่องที่มีความคืบหน้าของผลการดำเนินการ จำนวน 15 เรื่อง และเรื่องที่ยุติการติดตามแล้ว จำนวน 5 เรื่อง โดยผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน และแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ อาทิ ข้อเสนอแนะกรณีกำหนดให้โรคจิตหรือโรคอารมณ์ผิดปกติ

เป็นลักษณะต้องห้ามของการเข้ารับราชการพลเรือนคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ทบพวณร่างกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ. .... ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2565 ตามข้อเสนอแนะของ กสม. และต่อมา ได้ออกกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ. 2566 โดยยกเลิกข้อกำหนดให้โรคจิต (Psychosis) หรือโรคอารมณ์ผิดปกติ (Mood Disorder) ที่ปรากฏอาการเด่นชัดรุนแรงหรือเรื้อรังและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ออก และข้อเสนอแนะกรณีการส่งเสริมและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เห็นพ้องกับข้อเสนอแนะของ กสม. โดยใช้วิธีการชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นที่ถูกวิจารณ์หรือกล่าวหาเป็นวิธีการแรกและใช้มาตรการในการดำเนินคดีเป็นวิธีการสุดท้าย รวมทั้งกำหนดให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ได้รับความคุ้มครองตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) และแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) ในส่วนของข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ยังไม่ยุติการติดตาม สำนักงาน กสม. จะติดตามผลการดำเนินการต่อไป

2. ปัญหาและอุปสรรค

จากการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยตามข้อ 5 (2) และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามข้อ 5 (3) มีลักษณะให้ดำเนินการในเชิงนโยบายและ/หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีขั้นตอนพิจารณาและต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ หากสอดคล้องกับนโยบายหรือแนวทางดำเนินงานของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ จะได้รับการตอบสนองหรือดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ แต่หากรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐยังไม่มีนโยบายดังกล่าวอาจได้รับการตอบสนองหรือดำเนินการที่ล่าช้าหรืออาจไม่มีการตอบสนองหรือดำเนินการแต่อย่างใด

2.2 ข้อเสนอแนะที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง บางกรณีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีกระบวนการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอแนะ ทำให้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงระบบได้ อาทิ ปัญหาเรื่องการอายัดตัว

3. ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาและอุปสรรคในข้อ 2. สำนักงาน กสม. มีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้

3.1 เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายซึ่งอยู่ระหว่างการติดตามให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น อาจมีการหารือร่วมกันระหว่าง กสม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของ กสม.

3.2 ข้อเสนอแนะซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ควรพิจารณากำหนดหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่ประสานให้การแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอแนะของ กสม. เกิดผลสัมฤทธิ์ได้

.....

รายงานผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 24 ได้กำหนดให้สำนักงาน กสม. สรุปลงและวิเคราะห์ผลการติดตามผลการดำเนินการตามข้อ 5 ที่ กสม. ได้เสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเกี่ยวข้อง ดังนี้

- (1) มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- (2) ข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ
- (3) ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
- (4) ข้อเสนอในการสร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- (5) ความคืบหน้าหรือผลการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแทนผู้เสียหาย
- (6) การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณี กสม. พบเห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน
- (7) ข้อเสนอในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี
- (8) ข้อเสนอในรายงานคู่ขนานตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามที่จัดทำโดย กสม.
- (9) ข้อเสนอในรายงานคู่ขนานการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review) ของประเทศไทย ที่จัดทำโดย กสม.
- (10) กรณีอื่นตามที่ กสม. กำหนด

โดยการสรุปลงและวิเคราะห์ผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนดังกล่าวอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เสนอต่อ กสม. ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ และให้นำผลการดำเนินการสรุปไว้ในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ตลอดจนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

1.2 การยุติการติดตาม

กสม. ได้แต่งตั้งคณะทำงานติดตามการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมาตราหรือข้อเสนอแนะของ กสม. เป็นกลไกเพื่อมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณายุติการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนตามข้อ 5 (1) (3) และ (6) ของระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีเหตุยุติการติดตาม ตามข้อ 22 วรรคสอง ดังนี้

- (1) กรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว
- (2) กรณีที่ไม่อาจดำเนินการได้โดยมีเหตุผลอันสมควร

(3) กรณีที่ได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

(4) กรณีที่การดำเนินการจะไม่ใช่ประโยชน์อีกต่อไป

หากเป็นกรณีอื่นนอกจากเหตุข้างต้น ให้เสนอ กสม. เพื่อพิจารณายุติการติดตามเป็นรายการนี้ตามข้อ 22 วรรคสาม นอกจากนี้ หากคณะทำงานดังกล่าวพิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร สามารถเสนอ กสม. เพื่อให้จัดทำรายงานต่อคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 36 วรรคสี่ หรือเสนอให้เผยแพร่รายงานหรือผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ตามมาตรา 43 วรรคสอง

สำหรับการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน ตามข้อ 5 (2) (4) (5) (7) (8) (9) หรือ (10) ให้สำนักงาน กสม. พิจารณายุติการติดตามด้วยเหตุลักษณะเดียวกัน และเสนอ กสม. เพื่อทราบ ตามข้อ 22/1

2. ผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงาน กสม. มีผลการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนที่ กสม. เสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตามข้อ 5 ของระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (รายละเอียดตามตารางที่ 1) ดังนี้

2.1 ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 54 เรื่อง และรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน 1 เรื่อง

2.2 ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 จำนวน 55 ข้อ

2.3 ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนรวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน จำนวน 20 เรื่อง สำหรับการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนข้ออื่น ไม่ปรากฏกรณีที่ต้องติดตามผลการดำเนินการแต่อย่างใด

ตารางที่ 1 สรุปผลการติดตามการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ที่	ผลดำเนินการ	สำนัก/หน่วย ที่รับผิดชอบ	ระเบียบ กสม. ว่าด้วยการติดตาม ที่เกี่ยวข้อง
1.	ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะ		
	1.1 รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน (54 เรื่อง)		ข้อ 5 (1) มาตรการหรือแนวทาง ที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไข การละเมิดสิทธิมนุษยชน และ/หรือ ข้อ 5 (3) ข้อเสนอแนะมาตรการหรือ แนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนรวมตลอดทั้งการแก้ไข
- กรณีที่ยุติการติดตามตามระเบียบ กสม. ว่าด้วย การติดตามฯ 53 เรื่อง - กรณีที่เผยแพร่รายงานและผลการดำเนินการ เนื่องจากหน่วยงานมิได้ดำเนินการโดยไม่มีเหตุผล อันสมควร 1 เรื่อง (1 คำร้อง) (รายละเอียดตามข้อ 2.1.1)	สคส.1 สคส.2 สรส.		

ที่	ผลดำเนินการ	สำนัก/หน่วย ที่รับผิดชอบ	ระเบียบ กสม. ว่าด้วยการติดตาม ที่เกี่ยวข้อง
1.2	รายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (1 เรื่อง)		ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
	ยุติการติดตามตามระเบียบ กสม. ว่าด้วยการติดตาม 1 เรื่อง (1 คำร้อง) (รายละเอียดตามข้อ 2.1.2)	สำนักงาน กสม. พื้นที่ภาคใต้	
2.	ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 (55 ข้อ)		
	1) สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง 11 ข้อ 2) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม 17 ข้อ 3) สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล 22 ข้อ 4) สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 ข้อ (รายละเอียดตามข้อ 2.2)	สผ.ป.	ข้อ 5 (2) ข้อเสนอแนะในรายงานผล การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ของประเทศ
3.	ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้ง การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน (20 เรื่อง)		
	- กรณียุติการติดตามตามระเบียบ กสม. ว่าด้วย การติดตามฯ 5 เรื่อง - กรณีที่มีความคืบหน้าผลการดำเนินการจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 15 เรื่อง (รายละเอียดตามข้อ 2.3)	สกม. สผ.ป. สคส.1 สรป.	ข้อ 5 (3) ข้อเสนอแนะมาตรการหรือ แนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

2.1 ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน และรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

2.1.1 รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ต้องติดตาม
ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
มาตรา 247 (1) และ (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (1) และ (3) รวมทั้งสิ้น 484 เรื่อง ซึ่งมีผลการติดตามผลการดำเนินการ 54 เรื่อง
เป็นเรื่องที่ยุติการติดตาม 53 เรื่อง และเรื่องที่เผยแพร่ผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้ประชาชนทราบ
เป็นการทั่วไป 1 เรื่อง คงเหลือเรื่องที่ต้องติดตาม 430 เรื่อง รายละเอียดตามตารางที่ 2

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีผลการติดตามทั้ง 54 เรื่อง จำแนกได้
3 ด้าน 18 ประเภทสิทธิมนุษยชน โดยด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีผลการติดตามมากที่สุด
25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมา คือ ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ

38.89 และด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.81 รายละเอียดตามตารางที่ 3 ซึ่งเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนได้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว 49 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 90.74 กรณีที่ไม่อาจดำเนินการได้โดยมีเหตุผลอันสมควร 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.85 กรณีที่การดำเนินการจะไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.85 กรณีที่ กสม. พิจารณายุติเรื่องเป็นรายกรณี 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.70 และกรณีที่หน่วยงานมิได้ดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.85 ซึ่ง กสม. ให้เผยแพร่ผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 43 วรรคสอง รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 2 จำนวนรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดที่ต้องติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หน่วย: เรื่อง

รายงาน (พ.ศ.)	จำนวน รายงาน ที่ต้องติดตาม	ผลการดำเนินการ				คงเหลือ รายงาน ที่ต้องติดตาม
		ยุติการติดตาม ตามระเบียบ กสม. ว่าด้วยการติดตามฯ ข้อ 22		เสนอ ครม. ตาม พ.ร.ป. กสม.ฯ มาตรา 36 วรรคสี่	เผยแพร่ ให้ประชาชนทราบ ตาม พ.ร.ป. กสม.ฯ มาตรา 43 วรรคสอง	
		วรรคสอง	วรรคสาม			
2555	2	1	1	-	-	0
2557	1	1	-	-	-	0
2558	1	-	-	-	1	0
2559	3	2	-	-	-	1
2560	28	3	-	-	-	25
2561	24	4	-	-	-	20
2562	32	4	-	-	-	28
2563	26	3	-	-	-	23
2564	67	8	1	-	-	58
2565	83	11	-	-	-	72
2566	142	14	-	-	-	128
2567	75	-	-	-	-	75
รวม	484	51	2	-	1	430

ตารางที่ 3 ประเภทสิทธิมนุษยชนตามรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีผลการติดตาม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หน่วย: เรื่อง

ประเภทสิทธิมนุษยชน		จำนวน	ร้อยละ
1	ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	25	46.30
	1) สิทธิชุมชน	10	18.52
	2) สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน	5	9.26
	3) สิทธิแรงงาน	4	7.41
	4) การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม	3	5.56
	5) สิทธิในการจัดการที่ดิน	2	3.70
	6) เสรีภาพในการประกอบอาชีพ	1	1.85
2	ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	21	38.89
	1) สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย	6	11.11
	2) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม	4	7.41
	3) สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว	4	7.41
	4) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	2	3.70
	5) สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	2	3.70
	6) เสรีภาพในการชุมนุม	1	1.85
	7) เสรีภาพทางวิชาการ	1	1.85
8) สิทธิพลเมือง	1	1.85	
3	ด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล	8	14.81
	1) สิทธิเด็ก	3	5.56
	2) สิทธิสตรี	2	3.70
	3) สิทธิคนพิการ	2	3.70
	4) สิทธิและสถานะบุคคล	1	1.85
รวม		54	100.00

ตารางที่ 4 สรุปผลการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หน่วย: เรื่อง

ผลการดำเนินการ		จำนวน	ร้อยละ
1	ยุติการติดตาม ตามระเบียบ กสม. ว่าด้วยการติดตามฯ		
	ข้อ 22 วรรคสอง	51	94.45
	(1) กรณีที่รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว	49	90.74
	(2) กรณีที่รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ได้โดยมีเหตุผลอันสมควร	1	1.85
	(3) กรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว ในประเด็นเดียวกัน	-	-
	(4) กรณีที่การดำเนินการไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป	1	1.85
	ข้อ 22 วรรคสาม กรณีอื่น ๆ ที่เสนอ กสม. เพื่อพิจารณาเป็นรายกรณี	2	3.70
2	หน่วยงานมิได้ดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร		
	เผยแพร่รายงานผลการดำเนินการของหน่วยงานให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปตาม พ.ร.บ. กสม. พ.ศ. 2560 มาตรา 43 วรรคสอง	1	1.85
รวม		54	100.00

ทั้งนี้ ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีสาระสำคัญและ/หรือกรณีตัวอย่าง ดังนี้

1) กรณีที่ยุติการติดตาม

ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

(1) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 192/2564 รายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยตามที่ปรากฏในรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก ครั้งที่ 31 ประจำปี 2564 ขององค์การฮิวแมนไรท์วอทช์ กรณีรัฐบาลสหรัฐอเมริการะบุให้สินค้าจากอุตสาหกรรมประมงไทยอยู่ใน “รายการสินค้าที่ผลิตโดยแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ”

หน่วยปฏิบัติ: คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ คณะกรรมการระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ: ให้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับอย่างเคร่งครัดโดยไม่เลือกปฏิบัติ พร้อมทั้งร่วมกันทบทวนแนวปฏิบัติและอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการข้างต้นอย่างสม่ำเสมอ โดยแนวปฏิบัติดังกล่าวควรนำ “ตัวชี้วัดภาวะแรงงานบังคับ” ของโครงการปฏิบัติการพิเศษขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เพื่อขจัดการใช้แรงงานบังคับ มาเป็นพื้นฐานในการประเมินหรือคัดแยกเบื้องต้นว่าแรงงานคนใดอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงที่จะตกเป็นแรงงานบังคับ รวมทั้งให้สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ พัฒนากลไกการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวร่วมกัน และจัดให้มีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างกัน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองช่วยเหลือ และเยียวยาผู้เสียหาย ตลอดจนสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคมมีบทบาทในการตรวจสอบปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมง อ้อย เครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมอื่น ๆ อย่างรอบด้าน

ผลการดำเนินการ: หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบันโดยได้นำ “ตัวชี้วัดภาวะแรงงานบังคับ” ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) มาใช้เป็นพื้นฐานในการประเมิน รวมถึงมีการดำเนินงานร่วมกับองค์กรภาคี ส่งผลให้มีสถิติการจับกุมดำเนินคดีอาญาในคดีค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น ส่วนกระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแผนงานกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการเอกชนมิให้กระทำความผิด รวมถึงให้องค์กรเครือข่ายมีบทบาทเฝ้าระวัง แจ้งเหตุในช่องทางกลไกการร้องเรียนของทุกหน่วยงาน และคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายได้มีคำสั่งเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2565 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานเพิ่มเติม โดยได้เพิ่มผู้แทนมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวแล้วเมื่อเดือนมิถุนายน 2565

(2) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 44/2565 ลิขสิทธิ์แรงงาน กรณีร้องเรียนว่าลูกจ้างหญิงตั้งครรภ์และคนพิการถูกเลิกจ้างในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) โดยไม่เป็นธรรมและกระทบต่อเด็กแรกเกิด

หน่วยปฏิบัติ: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กสร.)

ข้อเสนอแนะ: ให้กำหนดกลไกหรือแนวทางเฉพาะในการตรวจสอบสาเหตุแห่งการเลิกจ้างลูกจ้างหญิงให้แน่ชัดว่ามีใช้การเลิกจ้างเพราะเหตุมีครรภ์ ส่งเสริมและเผยแพร่มาตรการและแนวทางการบรรเทาปัญหาการเลิกจ้างตามที่ได้กำหนดเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนายจ้างที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในการแก้ไขปัญหาให้นายจ้างสามารถประกอบกิจการต่อไปได้และลูกจ้างมีงานทำอย่างต่อเนื่อง หากมีความจำเป็นต้องลดอัตราจ้างงานอันเนื่องมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ ให้นายจ้างกำหนดให้ลูกจ้างกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ลูกจ้างหญิงตั้งครรภ์ ลูกจ้างผู้พิการ เป็นกลุ่มลูกจ้างอันดับท้ายที่จะถูกพิจารณาให้ออกจากงานเพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองลูกจ้างกลุ่มเปราะบาง

ผลการดำเนินการ: กสร. ได้มีหนังสือกำชับพนักงานตรวจแรงงานทุกภาคส่วนให้คุ้มครองลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ตามที่และอำนาจอย่างเคร่งครัด อีกทั้งได้จัดทำและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ และเฝ้าระวังสถานประกอบการที่หยุดกิจการชั่วคราวและมีแนวโน้มจะเลิกจ้างงาน รวมทั้งส่งเสริมให้สถานประกอบการนำมาตรการและแนวทางการบรรเทาปัญหาการเลิกจ้างและแนวปฏิบัติว่าด้วย

การส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้นายจ้างสามารถบริหารกิจการต่อไปได้ สำหรับการกำหนดกลไกหรือแนวทางเฉพาะในการตรวจสอบสาเหตุแห่งการเลิกจ้างลูกจ้างหญิงให้แน่ชัดว่ามิใช่การเลิกจ้างเพราะเหตุมีครรภ์นั้น ระเบียบ กสร. ว่าด้วยการรับคำร้องและการพิจารณาคำร้องของพนักงานตรวจแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พ.ศ. 2554 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้พนักงานตรวจแรงงานต้องสอบสวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปรากฏเกี่ยวกับคำร้องของลูกจ้างให้แน่ชัดก่อนออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดไว้แล้ว

(3) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 161/2565 การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุแห่งสุขภาพ กรณีร้องเรียนว่าสถานปฏิบัติธรรมกำหนดหลักเกณฑ์การบวชพุทธสาวิกาสิล 10 โดยอาศัยผลการตรวจเชื้อเอชไอวี (HIV) ประกอบการพิจารณารับบวช

หน่วยปฏิบัติ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

ข้อเสนอแนะ: ให้ประสานกระทรวงสาธารณสุขเพื่อดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านพระพุทธศาสนา อาทิ วัดในพระพุทธศาสนา สำนักสงฆ์ สำนักชีไทย สถานที่ปฏิบัติธรรม และอื่น ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจและมีให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยใช้เหตุแห่งการติดเชื้อเอชไอวีมาเป็นข้อจำกัดที่ลิดรอนโอกาสในการเข้าถึงเสรีภาพในการปฏิบัติธรรมตามหลักศาสนาพุทธ

ผลการดำเนินการ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ประสานขอข้อมูลการติดเชื้อเอชไอวีจากกระทรวงสาธารณสุข และมหาเถรสมาคมมีมติรับทราบเมื่อเดือนเมษายน 2567 แล้วว่า การติดเชื้อเอชไอวีไม่ใช่โรคติดต่อ ไม่เข้าข่ายโรคติดต่ออันเป็นที่น่ารังเกียจตามกฎหมายมหาเถรสมาคม อีกทั้งการบังคับให้ผู้หนึ่งผู้ใดต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวีไม่อาจกระทำได้ตามกฎหมาย ซึ่งได้แจ้งมติดังกล่าวให้หน่วยงานทางพระพุทธศาสนาทราบและปฏิบัติแล้ว ส่วนกรมการศาสนาได้ประสานขอข้อมูลการติดเชื้อเอชไอวีจากกระทรวงสาธารณสุขและเผยแพร่ให้กับองค์การทางศาสนาต่าง ๆ ทราบเพื่อให้ศาสนิกชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีและไม่นำมาใช้เป็นเหตุจำกัดการลิดรอนเสรีภาพการเข้าถึงในการปฏิบัติตามหลักศาสนาทุกศาสนาแล้ว

(4) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 92/2566 สิทธิชุมชน กรณีร้องเรียนว่าโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองปกาสัยกระทบต่อที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย และการดำเนินการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างทั่วถึง

หน่วยปฏิบัติ: กรมชลประทาน จังหวัดกระบี่ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.)

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้กรมชลประทาน ร่วมกับจังหวัดกระบี่ พิจารณาทางเลือกหรือวิธีการอื่นในการบริหารจัดการน้ำ โดยให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย เหมาะสมกับภูมินิเวศ และสภาพสังคม รวมทั้งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ หลังปี 2558 - 2573 เรื่อง การจัดการน้ำ และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก (2) หากยังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการนี้ต่อไป ให้กรมชลประทานจัดการรับฟังความคิดเห็นใหม่ โดยให้เริ่มกระบวนการจากผู้ที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นลำดับแรก โดยก่อนการรับฟังความคิดเห็น ต้องศึกษาและประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ ทั้งในมิติของทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม และสังคม แล้วนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ (3) ให้ สททช. ในฐานะหน่วยงานที่พิจารณาและดำเนินการ รวบรวมแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ กำหนดกลไก หรือหลักเกณฑ์เพิ่มเติมในการพิจารณาความพร้อมการเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านทรัพยากรน้ำ โดยให้ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการร้องเรียนและคัดค้านโครงการจากประชาชนในพื้นที่ ดำเนินโครงการ

ผลการดำเนินการ: กรมชลประทานได้พิจารณาทบทวนทางเลือกหรือวิธีการอื่น ในการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม หากมีความจำเป็นต้องดำเนินการโครงการนี้ต่อไป จะรับฟังความคิดเห็นโครงการใหม่ พร้อมทั้งศึกษาและประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการให้ครอบคลุมทุกมิติ และจังหวัดกระบี่แจ้งว่า ยังไม่มีการขออนุญาตใช้พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อดำเนินโครงการ ส่วน สททช. ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านทรัพยากรน้ำให้หน่วยงานเสนอแผนผ่านระบบ Thai Water Plan โดยต้องแนบเอกสารความพร้อม ทั้งด้านการศึกษาความเหมาะสม/ข้อเสนอโครงการ ด้านที่ดิน ด้านประมาณการ และด้านแบบบูรณาการ เพื่อใช้ ประกอบการพิจารณา และจะนำข้อร้องเรียนและประเด็นการคัดค้านมาประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ โครงการดังกล่าว ยังไม่มีการขอรับการจัดสรรงบประมาณจาก สททช. แต่อย่างใด

ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(1) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 163/2564 สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว อันเกี่ยวเนื่องกับ สิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคล กรณีร้องเรียนว่าสื่อโทรทัศน์บันทึกภาพของผู้ร้องและนำไปเผยแพร่ โดยไม่ได้รับอนุญาตและนำเสนอข่าวในลักษณะเสียดสีบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

หน่วยปฏิบัติ: บริษัทผู้ถูกร้อง

ข้อเสนอแนะ: ให้เยียวยาจิตใจของผู้ร้องที่ได้รับผลกระทบจากการเสนอข้อมูล ข่าวสารที่อยู่ภายใต้การรับผิดชอบดูแลเพื่อแสดงความรับผิดชอบ และกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติ แก่ผู้ปฏิบัติงานให้ระมัดระวังในการนำเสนอเนื้อหารายการ และหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่อาจสื่อความหมาย ให้เกิดการตีความไปในทางเหยียดหยามหรือด้อยค่า หรือละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือเป็นการซ้ำเติมอคติและภาพเหมารวมเชิงลบในเรื่องถิ่นกำเนิดหรือเชื้อชาติ เพศสภาพ ความเชื่อทางศาสนา หรือเหตุความแตกต่างใด ๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ

ผลการดำเนินการ: บริษัทผู้ถูกร้องได้ประสานงานกับเว็บไซต์และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อลบคลิปวิดีโอรายการข่าวดังกล่าวออกจากระบบอินเทอร์เน็ตแล้ว รวมทั้งกำหนดนโยบายแนวทางการปฏิบัติงาน ให้มีความระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหารายการ และหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่อาจสื่อความหมายให้เกิดการตีความ ไปในทางที่เหยียดหยาม หรือด้อยค่า หรือละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือเป็นการซ้ำเติม อคติและภาพเหมารวมเชิงลบในเรื่องถิ่นกำเนิด หรือเชื้อชาติ เพศสภาพ ความเชื่อทางศาสนา หรือเหตุผล ความแตกต่างใด ๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ กสทช. ได้จัดทำ "แนวทาง ปฏิบัติการนำเสนอของสื่อมวลชนเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ" และดำเนินการเผยแพร่ต่อสาธารณะแล้ว

(2) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 162 - 163/2565 สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง กรณีร้องเรียนว่าการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมล่าช้าส่งผลกระทบต่อสิทธิที่ได้รับการเยียวยาและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง

หน่วยปฏิบัติ: คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.)

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้ ก.พ.ค. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์กรณีของผู้ร้องให้แล้วเสร็จโดยเร็ว พิจารณาทบทวนแก้ไขหรือปรับปรุงกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 เพื่อลดขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ (2) ให้สำนักงาน ก.พ. สนับสนุนอัตรากำลังในตำแหน่งนิติกรให้แก่ ก.พ.ค. เป็นกรณีพิเศษโดยเร่งด่วน เพื่อให้เพียงพอกับปริมาณงานด้านการพิจารณาอุทธรณ์ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก และ (3) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีหน่วยงานที่มีหน้าที่สนองต่อภารกิจซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.พ.ค. โดยตรง รวมทั้งควรทบทวนปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ในส่วนของการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ โดยปรับบทบาทให้มีความยืดหยุ่นในการระงับข้อขัดแย้งอันเกิดจากการบริหารงานบุคคลแทนบทบาทเดิมที่พิจารณาในลักษณะองค์กรตุลาการ

ผลการดำเนินการ: ก.พ.ค. ได้วินิจฉัยอุทธรณ์เรื่องตามคำร้องเสร็จสิ้นแล้ว และสำนักงาน ก.พ. อยู่ระหว่างการดำเนินการสนับสนุนอัตรากำลังตำแหน่งนิติกรให้แก่ ก.พ.ค. เป็นกรณีพิเศษโดยเร่งด่วน และมีการปรับปรุงแก้ไขกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. .... เพื่อลดขั้นตอนบางขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เพื่อให้การพิจารณาเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์เป็นไปอย่างยุติธรรมและรวดเร็วยิ่งขึ้น

(3) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 34/2566 สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กรณีร้องเรียนว่ากลุ่มกิจกรรมในมหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมละเมิดสิทธิมนุษยชน

หน่วยปฏิบัติ: กลุ่มกิจกรรม และมหาวิทยาลัย (ผู้ถูกร้อง)

ข้อเสนอแนะ: ให้มหาวิทยาลัยผู้ถูกร้องเน้นย้ำและกำชับไปยังกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งให้กลุ่มกิจกรรมผู้ถูกร้องเน้นย้ำและกำชับไปยังสมาชิกของตน ว่าในการจัดกิจกรรมทุกประเภทต้องเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ไม่ทำกิจกรรมที่มีลักษณะของการบังคับ ชูเชื้อ หรือกระทำการใด ๆ ที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรงทั้งต่อร่างกายและจิตใจ และต้องไม่บังคับหรือกดดันทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ผู้ใดเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงต้องแจ้งหรือระบุนขอบเขตของการทำกิจกรรมให้ครบโดยละเอียดไว้ในกำหนดการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบแต่แรกด้วย นอกจากนี้ ให้มหาวิทยาลัยผู้ถูกร้องมีบทลงโทษทางวินัยอย่างจริงจังและเข้มงวดกับนักศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนให้เน้นย้ำและกำชับอาจารย์ที่ปรึกษาที่รับผิดชอบในการควบคุมกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มงวดและเคร่งครัด

ผลการดำเนินการ: มหาวิทยาลัยผู้ถูกร้องได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบวินัยนักศึกษา และมีมติให้ลงโทษทางวินัยนักศึกษาที่เกี่ยวข้อง 2 ราย ด้วยการตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร และลงโทษกลุ่มกิจกรรมผู้ถูกร้อง ด้วยการให้งดจัดกิจกรรมในปีการศึกษา 2565 ถึง 2566 รวมทั้งกำชับให้กลุ่มกิจกรรมผู้ถูกร้องและอาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. แล้ว ตลอดจนออกประกาศมหาวิทยาลัย เรื่อง การจัด

กิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ ประจำปีการศึกษา 2566 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 เพื่อควบคุมการจัดกิจกรรมนักศึกษา ส่วนกลุ่มกิจกรรมผู้ถูกร้องได้เน้นย้ำและกำชับไปยังสมาชิกแล้วว่า การจัดกิจกรรมทุกประเภทต้องเคารพต่อ สิทธิมนุษยชนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน และไม่ได้ดำเนินกิจกรรมใด ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2565 เนื่องจาก มหาวิทยาลัยมีคำสั่งลงโทษให้งดจัดกิจกรรม

ด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล

(1) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 1052/2560 สิทธิสตรี อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและเสรีภาพ ในชีวิตและร่างกาย กรณีร้องเรียนว่าถูกรองประธานสภาเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งกระทำอนาจาร

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงมหาดไทย

ข้อเสนอแนะ: ให้ปรับปรุงประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมืองท้องถิ่นของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการระบุถึงการตระหนักและคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติความแตกต่าง ระหว่างเพศ และการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศไว้เป็นการเฉพาะ โดยควรคำนึงถึงควมมีคุณธรรมและจริยธรรม ทางเพศอย่างเคร่งครัด รวมทั้งให้กำกับดูแลและติดตามหน่วยงานในสังกัดทุกหน่วยงาน รวมถึงองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการและปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงละเมิดหรือคุกคาม ทางเพศในการทำงาน

ผลการดำเนินการ: กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศใช้ประมวลจริยธรรมสมาชิก สภาท้องถิ่น โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565 ซึ่งข้อ 9 (8) กำหนดว่า "ไม่กระทำการอันมีลักษณะ เป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรือกระทบต่อ การปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกร้องอยู่ในภาวะจำยอมต้องยอมรับในการกระทำนั้น และไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศ ที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษ แก่บุคคลใด" เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตระหนัก และคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรม ไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ อีกทั้งได้มีหนังสือแจ้งเวียนมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญห การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เจตนารมณ์การป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงานให้หน่วยงานในสังกัด เพื่อทราบและถือปฏิบัติตามแล้ว

(2) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 312 – 313/2561 สิทธิคนพิการ กรณีร้องเรียนว่า สายการบินเลือกปฏิบัติกับผู้โดยสารด้วยเหตุแห่งความพิการ

หน่วยปฏิบัติ: สายการบินผู้ถูกร้อง กระทรวงคมนาคม กรมท่าอากาศยาน สำนักงาน การบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (กพท.) และบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.)

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้สายการบินผู้ถูกร้องเยียวยาผู้ร้องและผู้ร่วมเดินทางกับผู้ร้อง ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงโดยคืนค่าโดยสาร รวมทั้งจัดให้มีการอบรมผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการแจ้งเงื่อนไขการให้บริการต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน (2) ให้กระทรวงคมนาคมจัดให้มีระเบียบและแนวปฏิบัติ ในการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำสำหรับคนพิการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (3) ให้กรมท่าอากาศยาน ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคนพิการให้ครอบคลุมท่าอากาศยานทุกแห่ง (4) ให้ กพท. เสนอให้มีระเบียบ

เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารพิการในการเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายการบิน ต้นทุนต่ำโดยกำหนดให้ไม่สามารถปฏิเสธการรับผู้โดยสารพิการได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่กำหนดในข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน และ (5) ให้กรมท่าอากาศยาน และ ทอท. เสนอให้มีการแก้ไขกฎกระทรวง กำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 โดยเพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดให้มีเก้าอี้รถเข็นในห้องโดยสาร (cabin wheelchair) อุปกรณ์ยกคนพิการที่ใช้รถเข็นขึ้นเครื่องบิน (hydraulic lift) โดยไม่ควรเรียกเก็บค่าใช้จ่ายส่วนนี้จากค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินของผู้ประกอบกิจการขนส่งพาณิชย์ทางอากาศ

ผลการดำเนินการ: สายการบินผู้ถูกร้องได้เยียวยาด้วยการคืนค่าโดยสารให้แก่ผู้ร้องและผู้ร่วมเดินทางแล้ว รวมทั้งได้ชี้แจงเงื่อนไขนโยบายต่อพนักงานผู้ปฏิบัติงานในสายการบินที่ให้บริการต่อคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้ชัดเจน ส่วนกระทรวงคมนาคมได้ออกแบบและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับท่าอากาศยานให้ครอบคลุมทุกแห่งอย่างทั่วถึง และเป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด รวมทั้งท่าอากาศยานในสังกัดทุกแห่งได้ถือปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติในการให้บริการแก่บุคคลผู้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ในการเดินทางทางอากาศ 12 ข้อ อย่างเท่าเทียม มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. .... ซึ่งกำหนดให้ท่าอากาศยานจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการให้คนพิการสามารถเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์ตามกฎหมาย เช่น ประตู พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ แพนผังที่ตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานี บันไดและราวจับ เป็นต้น

(3) รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 8/2566 สิทธิเด็ก อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง กรณีร้องเรียนว่าครูหัวหน้าฝ่ายปกครองของโรงเรียนลงโทษนักเรียนด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม

หน่วยปฏิบัติ: โรงเรียนต้นสังกัดของผู้ถูกร้อง และกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้โรงเรียนต้นสังกัดของผู้ถูกร้องกำชับครูที่ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองให้ตระหนักถึงการลงโทษนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 โดยเคร่งครัด และเคารพสิทธิมนุษยชนของนักเรียน และ (2) ให้กระทรวงศึกษาธิการกำกับดูแลส่วนราชการในสังกัดให้กำชับหรือซักซ้อมความเข้าใจแก่โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ รวมทั้งอบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่บรรจุใหม่หรือที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา เพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักถึงผลกระทบจากการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ไม่เหมาะสม หรือไม่ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548

ผลการดำเนินการ: โรงเรียนต้นสังกัดของผู้ถูกร้องได้กำชับครูที่ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองทุกคนเป็นประจำ และอบรมครูที่เข้าทำงานใหม่ ให้ตระหนักถึงการลงโทษนักเรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ส่วนกระทรวง ศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับ

การลงโทษนักเรียนให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 อย่างเคร่งครัด หากมีการลงโทษนอกเหนือไปจากโทษที่กำหนดไว้ จะถือเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และอาจเป็นความผิดตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) กรณีที่เผยแพร่รายงานและผลการดำเนินการให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 344/2558 สิทธิสตรี และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
กรณีมหาเถรสมาคมมีมติห้ามบวชภิกษุณีในประเทศไทย

หน่วยปฏิบัติ: มหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสทุกวัดในประเทศไทย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) และรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้มหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสทุกวัดในประเทศไทย และ พศ. ทบทวนมติและคำสั่งที่ไม่เป็นไปตามแนวทางและหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญ หลักมนุษยธรรมและเมตตาธรรมตามคำสอนของพระพุทธศาสนา และรีบดำเนินการพิจารณาแก้ไขเยียวยา เพื่อให้การปกป้องคุ้มครองแก่สตรีที่ปรารถนาบวชเรียนปฏิบัติธรรม (2) ให้ กต. ทบทวนการพิจารณาให้ความร่วมมือกับ พศ. และมหาเถรสมาคมในการระงับการตรวจลงตราให้พระสงฆ์ต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบรรพชาสามเณรี บวชสิกขมานา และอุปสมบทภิกษุณี ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางและหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญ หลักมนุษยธรรมและเมตตาธรรมตามคำสอนของพระพุทธศาสนาและรีบดำเนินการพิจารณาแก้ไขเยียวยา เพื่อให้การปกป้องคุ้มครองแก่สตรีที่ปรารถนาบวชเรียนปฏิบัติธรรม และ (3) รัฐบาลควรทำการศึกษาแนวคิดการแยกรัฐและศาสนาออกจากกัน หรือ รัฐฆราวาส (Secular State) อย่างหลากหลายและกว้างขวาง ดังเช่นประเทศซึ่งเป็นแบบอย่างของรัฐเสรีประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส ที่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแยกรัฐและศาสนาออกจากกัน เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้ง การเลือกปฏิบัติ และการสร้างอุปสรรคในการเข้าถึงศาสนาของผู้ที่มีความเชื่อแตกต่างกันเกิดขึ้น

ผลการดำเนินการ: มหาเถรสมาคมและ พศ. ยังคงยืนยันมติและคำสั่งเดิม แม้ กสม. จะได้จัดทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรีแล้วก็ตาม ส่วน กต. อ้างเหตุว่าได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจการยกเว้น และการเปลี่ยนประเภทการตรวจลงตรา พ.ศ. 2545 ประกอบกับมติมหาเถรสมาคม ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานมิได้ดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กสม. จึงมีมติให้เผยแพร่ผลการดำเนินการของหน่วยงานให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 43 วรรคสอง

ผลสัมฤทธิ์: จากผลการดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และกรณีอื่นที่ถือว่าการตอบสนองต่อมาตรการหรือข้อเสนอแนะซึ่งได้ยุติการติดตามแล้ว จำนวน 53 เรื่อง จาก 54 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 98.15 โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหรือขับเคลื่อนตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. เพื่อแก้ไขและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในรูปแบบรายกรณีในเชิงกระบวนการ และในเชิงระบบ รวมถึงได้แสดงเจตจำนงในการเคารพสิทธิมนุษยชนการยอมรับและนำมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้ในการจัดทำมาตรฐาน

การปฏิบัติงานเพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการไปปฏิบัติในรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ หรือแผนปฏิบัติการ

QR code สรุปผลการติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะ ของ กสม. ในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

2.1.2 รายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม และบุคคลในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ด้วยการพัฒนากระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียนและช่วยเหลือเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ได้รับการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ โดยไม่ต้องนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งบางกรณีแม้ปัญหาจะได้รับการแก้ไขแล้ว แต่เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในเรื่องใดหรือลักษณะใดขึ้นอีก กสม. ได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ต้องติดตาม 4 เรื่อง โดยมีผลการดำเนินการที่ยุติการติดตาม 1 เรื่อง คงเหลือเรื่องที่ต้องติดตาม 3 เรื่อง ซึ่งเรื่องที่ยุติการติดตามมีสาระสำคัญ ดังนี้

รายงานผลการประสาน ที่ 104/2566 สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว กรณีร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตรวจค้นบ้าน ทำให้บุคคลในครอบครัวเกิดความหวาดกลัว

หน่วยปฏิบัติ: กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.)

ข้อเสนอแนะ: ให้ กอ.รมน.ภาค 4 สน. กำชับ และเน้นย้ำเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงให้มีมาตรการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารอย่างชัดเจน ก่อนปฏิบัติการปิดล้อมและตรวจค้นบ้านของประชาชน รวมทั้งให้ปฏิบัติตามกฎหมายและค่านึงถึงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เคารพและค่านึงถึงสิทธิเด็กเป็นสำคัญ รวมทั้งจัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมสำหรับเด็กเพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผลการดำเนินการ: กอ.รมน.ภาค 4 สน. ได้กำชับและเน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ยึดถือนโยบายกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยนำหลักสิทธิมนุษยชนมาใช้อย่างปฏิบัติทุกครั้ง รวมทั้งให้ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนปฏิบัติให้มีความชัดเจน พึงระวังในการเข้าปิดล้อมและตรวจค้นบ้านของประชาชน ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อสตรีและเด็ก นอกจากนี้ ได้จัดโครงการอบรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจด้านกฎหมายที่บังคับใช้ในพื้นที่ตามหลักสิทธิมนุษยชน ให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชน

ผลสัมฤทธิ์: จากผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อแก้ไขและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในเชิงกระบวนการและในเชิงระบบ จำนวน 1 เรื่อง จาก 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00

2.2 ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (2) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (2) ที่ต้องติดตามผลการดำเนินการ รวมทั้งสิ้น 75 ข้อ ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวมาจากการเฝ้าระวังและติดตามเหตุการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม 2566 รวมถึงการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2565 โดยข้อเสนอแนะทั้งหมดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่แจ้งความคืบหน้าหรือผลการดำเนินการแต่อย่างใด แต่จากการเฝ้าระวังและติดตามเหตุการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รวมทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินการตามข้อเสนอแนะโดยสำนักงาน กสม. พบว่า ข้อเสนอแนะมีความคืบหน้าหรือผลการดำเนินการ 55 ข้อ คงเหลือที่ต้องติดตาม 20 ข้อ รายละเอียดตามตารางที่ 5

ทั้งนี้ ความคืบหน้าและผลการดำเนินการของข้อเสนอแนะทั้งหมด สำนักงาน กสม. จะติดตามสถานการณ์และนำเสนอในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2567

ตารางที่ 5 สรุปผลการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับ ที่	ประเด็น	จำนวน ข้อเสนอ	การดำเนินการ	
			มีความคืบหน้า/ ผลการดำเนินการ	ที่ต้องติดตาม ความคืบหน้า/ ผลการดำเนินการ
1	สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง			
	1.1 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม	4	3	1
	1.2 การกระทำทารุณและการบังคับบุคคลให้สูญหาย	4	3	1
	1.3 นักปกป้องสิทธิมนุษยชน	2	2	0
	1.4 เสรีภาพในการชุมนุม	3	3	0
	1.5 เสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของสื่อมวลชน	3	0	3
	1.6 สิทธิในการเลือกตั้ง	2	0	2

ลำดับ ที่	ประเด็น	จำนวน ข้อเสนอ	การดำเนินการ	
			มีความคืบหน้า/ ผลการดำเนินการ	ที่ต้องติดตาม ความคืบหน้า/ ผลการดำเนินการ
2	สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม			
	2.1 สิทธิแรงงาน	6	4	2
	2.2 สิทธิในสุขภาพ	6	6	0
	2.3 สิทธิด้านการศึกษา	3	2	1
	2.4 สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	3	3	0
	2.5 ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	2	2	0
3	สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล			
	3.1 สิทธิเด็ก	6	4	2
	3.2 สิทธิผู้สูงอายุ	5	2	3
	3.3 สิทธิคนพิการ	6	3	3
	3.4 สิทธิสตรีและความเสมอภาคทางเพศ	5	5	0
	3.5 ผู้มีปัญหาด้านสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ	5	4	1
	3.6 สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์	2	2	0
	3.7 สิทธิของกลุ่มคนจนเมือง	3	2	1
4	สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	5	5	0
รวม		75	55	20

ทั้งนี้ ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 มีกรณีตัวอย่างผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

2.2.1 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

1) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

หน่วยปฏิบัติ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ: ให้กำชับ เร่งรัด และติดตามพนักงานสอบสวนให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม และจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความคืบหน้าการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินการ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำชับและเร่งรัดให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการสอบสวนคดีอาญา และกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาคดีในขั้นตอนต่าง ๆ ตามคำสั่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 419/2556 เรื่อง การอำนวยความสะดวกธุรกรรมในคดีอาญา การทำสำนวน การสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีคำสั่ง ที่ 138/2567 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2567 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ถูกอายัดโดยพนักงานสอบสวน และคำสั่ง ที่ 272/2567 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2567 แกไของค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบฯ นอกจากนี้ ได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสถานีตำรวจ (Criminal Record and Information Management Enterprise Systems: CRIMES) สำหรับเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคดีอาญาเพื่อใช้ในงานสืบสวนสอบสวนและป้องกันอาชญากรรม

2) การกระทำทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: ควรมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินการเพื่อให้ประเทศไทย เข้าเป็นภาคีสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (CPED) ตามที่ได้ลงนามไว้

ผลการดำเนินการ: ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญา CPED ในเดือนพฤษภาคม 2567 โดยมีบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2567

3) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ: ควรร่วมกับหน่วยงานรัฐในกระบวนการยุติธรรมปฏิรูปกฎหมาย เพื่อคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยกำหนดขอบเขตการทำหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้มีความชัดเจน ภายใต้หลักการตามปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนเข้าใจบทบาท ซึ่งจะช่วยให้การทำหน้าที่และคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเร่งผลักดันการพิจารณา (ร่าง) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการฟ้องคดีปิดปากในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... ให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว

ผลการดำเนินการ: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม อยู่ระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายและมาตรการในการป้องกันการฟ้องคดีปิดปาก หรือการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation: SLAPPs) และการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายป้องกัน SLAPPs

4) เสรีภาพในการชุมนุม

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: ควรกำชับให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อกรณีที่มีเด็กและเยาวชนออกมาใช้เสรีภาพในการชุมนุมและถูกดำเนินคดี โดยพิจารณาถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในระหว่างขั้นตอนทางกระบวนการยุติธรรมจะต้องไม่ลดทอนสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาและสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาตามช่วงวัยอย่างเหมาะสม รวมถึงการดูแลสภาพจิตใจให้พร้อมซึ่งจะต้อง

มีสหวิชาชีพให้คำปรึกษาแก่เด็กในการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อกลับคืนสู่สังคมมากกว่าการรับโทษในสถานที่ควบคุมตัวของรัฐ โดยการควบคุมตัวเด็กจะต้องเป็นทางเลือกสุดท้ายและให้มีระยะเวลาสั้นที่สุดอย่างเหมาะสม

ผลการดำเนินการ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงว่า ในการดูแลเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีเกี่ยวกับการข่มขืนได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

2.2.2 สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1) สิทธิแรงงาน

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงแรงงาน

ข้อเสนอแนะ: ควรทบทวนกฎหมายแรงงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การคุ้มครองแรงงานกลุ่มที่เข้าไม่ถึงความคุ้มครองทางสังคม เช่น ลูกจ้างทำงานบ้าน ลูกจ้างภาคการเกษตร แรงงานแพลตฟอร์ม ผู้รับงานไปทำที่บ้าน เป็นต้น และควรมีมาตรการจูงใจในการนำลูกจ้างเข้าสู่ระบบประกันสังคม เช่น มาตรการทางด้านภาษี เป็นต้น และเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตนภาคสมัครใจ รวมถึงเร่งสร้างความเข้าใจให้ผู้ประกันตนภาคสมัครใจจ่ายเงินสมทบอย่างต่อเนื่องเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

ผลการดำเนินการ: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความก้าวหน้าในด้านกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานนอกระบบ อาทิ กรณีลูกจ้างทำงานบ้าน ได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 15 ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในการขยายความคุ้มครองให้ลูกจ้างซึ่งทำงานบ้าน กรณีลูกจ้างภาคการเกษตร อยู่ระหว่างรับฟังความคิดเห็นประกอบการแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 กรณีแรงงานแพลตฟอร์มอยู่ระหว่างการพัฒนา (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... กรณีผู้รับงานไปทำที่บ้าน อยู่ระหว่างการจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อขยายการคุ้มครองให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ มีการตั้งคณะทำงานศึกษาความเหมาะสมในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายประกันสังคม เพื่อนำลูกจ้างที่รับการยกเว้นตามมาตรา 4¹ ให้ได้รับการคุ้มครองในระบบประกันสังคม และตั้งคณะทำงานศึกษาความเหมาะสมในการเพิ่มสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกันตนมาตรา 40 เพื่อจูงใจให้แรงงานนอกระบบสมัครเป็นผู้ประกันตนมากขึ้น

2) สิทธิในสุขภาพ

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

¹ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

- (1) ข้าราชการและลูกจ้างประจำของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น
- (2) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา ซึ่งเป็นลูกจ้างของโรงเรียนสถานพยาบาล วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยนั้น
- (3) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- (4) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 5 “ลูกจ้าง“ หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง

ข้อเสนอแนะ: ควรพิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุดสิทธิประโยชน์ของระบบหลักประกันสุขภาพแต่ละระบบ และเร่งรัดให้กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงาน ก.พ. แก้ไขปัญหาวิกฤตการขาดแคลนและภาระงานของบุคลากรทางการแพทย์ของประเทศที่เพียงพอต่อการให้บริการสาธารณสุข

ผลการดำเนินการ: กระทรวงสาธารณสุขมีความพยายามที่จะทำให้ประชาชนทุกสิทธิการรักษาพยาบาลเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล เช่น ในระบบประกันสังคมได้เพิ่มสิทธิประโยชน์ค่าตรวจการนอนหลับและค่าอุปกรณ์เครื่องอัดอากาศขณะหายใจเข้า สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้เพิ่มบริการประเมินความเสี่ยงและการรับสิทธิตรวจคัดกรองยีน BRCA1/BRCA2 ให้กับคนไทยทุกสิทธิในกลุ่มที่มีประวัติญาติสายตรงเป็นมะเร็งเต้านม เป็นต้น สำหรับการแก้ไขปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2567 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบยุทธศาสตร์การปฏิรูปกำลังคนและภารกิจบริการด้านสาธารณสุขในภาพรวมทั้งระบบระยะ 10 ปี และแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติเร่งด่วนของการขาดแคลนกำลังคนทางการแพทย์ โดยมีแผนเร่งผลิตพัฒนากำลังคนให้เพียงพอต่อการให้บริการด้านสาธารณสุข และรักษาบุคลากรให้คงอยู่ในระบบ

3) สิทธิด้านการศึกษา

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: ควรมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องบูรณาการและเชื่อมโยงระบบติดตามฐานข้อมูลรายบุคคลและรายสถานศึกษาระยะยาว (Longitudinal Database) เพื่อใช้ในการค้นหานักเรียนที่หลุดจากระบบให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา รวมถึงกำหนดนโยบายระบบสวัสดิการเพื่อสนับสนุนการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวและสิทธิประโยชน์แก่ผู้เรียนให้ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ

ผลการดำเนินการ: คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2567 เห็นชอบมาตรการขับเคลื่อนประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้วางแผนค้นหาเด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษา (เด็กตกหล่น) และเด็กที่เข้าสู่ระบบการศึกษาแต่ออกจากระบบกลางคืนให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยดำเนินงานร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ขับเคลื่อนโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน ระยะ 2” เพื่อพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลเด็กวัยเรียนที่หลุดจากระบบการศึกษาและเด็กยากจนพิเศษ สนับสนุนงบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ลงพื้นที่ค้นหา ติดตาม และช่วยเหลือเด็กตกหล่น/ออกกลางคืนให้กลับเข้าสู่ระบบและได้รับการศึกษาก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

4) สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หน่วยปฏิบัติ: คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ: ควรเร่งดำเนินการจัดสรรที่ดินและพิสูจน์สิทธิการถือครองที่ดินประเภทต่าง ๆ ให้เกิดความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง ผลักดันการปรับใช้แนวเขตแผนที่แบบบูรณาการ (One Map) โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและบริบทวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงสนับสนุนให้กองทัพบกแก้ไขปัญหาข้อพิพาทในที่ดินและพิจารณาจัดสรรให้ประชาชนได้เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่อื่นดังเช่นโครงการหนองวัวซอโมเดล

ผลการดำเนินการ: คทช. ได้จัดสรรที่ดินทำกินให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ คิดเป็นเนื้อที่โดยประมาณ 123,653 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ที่ได้จัดสรรที่ดินทำกินให้ประชาชน จำนวน 105,657 ไร่ และกำหนดพื้นที่เป้าหมายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนเพิ่มเติมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมเป็นเนื้อที่กว่า 35,460 ไร่ ส่วนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวทางพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และป่าสงวนแห่งชาติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมภายใต้โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของ คทช. และโครงการ One Map ได้กำหนดกลุ่มจังหวัดจำนวน 7 กลุ่ม กลุ่มละ 11 จังหวัด ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว 3 กลุ่ม ในส่วนอีก 4 กลุ่มที่เหลืออยู่ระหว่างดำเนินการ

5) ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานเกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ: ควรดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (NAP) โดยเน้นการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้การดำเนินธุรกิจรูปแบบต่าง ๆ คำนึงถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนรวมถึงความเสี่ยงและแนวทางเยียวยาแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ทบทวนและปรับปรุงมาตรการหรือปัจจัยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจนำแผน NAP ไปปรับใช้ควบคู่กับการดำเนินธุรกิจมากยิ่งขึ้น ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดทุนเปิดเผยข้อมูลในแบบ 56-1 one report ที่สะท้อนประเด็น ESG เพื่อให้ภาคธุรกิจอื่นรับทราบและกระตุ้นการติดตามตรวจสอบโดยภาคประชาชน รวมทั้งสนับสนุนให้ขยายผลการดำเนินการดังกล่าวไปยังบริษัทหรือภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนธุรกิจรายย่อยให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินการ: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการขับเคลื่อนประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ในหลายกรณี อาทิ การส่งเสริมการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบและเคารพสิทธิมนุษยชน ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งมุ่งเน้นการอบรมกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้ผลักดันให้ตลาดทุนเป็นกลไกสำคัญสู่ความยั่งยืน ครอบคลุมประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) และการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งมีแผนยกระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนในแบบ 56-1 One Report ของบริษัทจดทะเบียน

2.2.3 สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล

1) สิทธิเด็ก

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ: ควรเร่งแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการในวัยเด็ก และจัดหานมให้เด็กได้รับในปริมาณที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตให้สมวัย รวมถึงพิจารณาหาแนวทางให้การสนับสนุนด้านสุขภาพอนามัยร่วมกับภาคีเครือข่ายและองค์กรภาคประชาสังคมในระดับพื้นที่หรือชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น

ผลการดำเนินการ: กรมอนามัยได้พัฒนารูปแบบการส่งเสริมโภชนาการและการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยไทย ภายใต้ “Model พลัง 3 สร้าง” ประกอบด้วย สร้างนโยบายระดับตำบล สร้างภาคีเครือข่ายเข้มแข็ง และสร้างความร่วมมือด้านทรัพยากรในชุมชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่

ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรภ์และเด็กแรกเกิด โดยกรมอนามัยจะสนับสนุนองค์ความรู้และวิชาการ เพื่อให้เกิดการดูแลกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2) สิทธิผู้สูงอายุ

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และ กระทรวงการคลัง (กค.)

ข้อเสนอแนะ: พม. ควรติดตามการกำหนดหลักเกณฑ์การได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องตามที่ กสม. เสนอให้ทบทุน เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการจากรัฐอย่างถ้วนหน้า และ กค. ควรเร่งติดตามและผลักดันร่างกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ (ร่าง) พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... และ (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... เพื่อให้มีนโยบายบำนาญแห่งชาติที่ชัดเจนและให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลโครงการบำนาญต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สำหรับประชาชนยากไร้ที่ไม่มีระบบรองรับทางสังคม (social safety net) ให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

ผลการดำเนินการ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการโดยรัฐเห็นชอบการปรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีการจ่ายแบบขั้นบันได ปรับเป็น 1,000 บาท แบบถ้วนหน้าทุกคน ส่วนสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระหว่างการพิจารณา (ร่าง) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุและบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... โดยร่างฉบับนี้ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผู้สูงอายุฯ เพื่อเปลี่ยนระบบการจ่ายเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุจาก “เบี้ยยังชีพ” เป็น “บำนาญ” เพื่อให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันด้านรายได้แบบรายเดือนจากรัฐ

3) สิทธิคนพิการ

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการคลัง

ข้อเสนอแนะ: ควรร่วมกันศึกษาทบทวนและหาแนวทางในการปรับเพิ่มเบี้ยความพิการ เพื่อให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและสอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ผลการดำเนินการ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการโดยรัฐมีมติเห็นชอบเรื่องเบี้ยความพิการโดยปรับเพิ่มเป็น 1,000 บาท/คน/เดือน จากเดิม 800 บาท/คน/เดือน และค่าตอบแทนผู้ช่วยคนพิการ ปรับขึ้นเป็นชั่วโมงละ 100 บาท จากเดิมชั่วโมงละ 50 บาท

4) สิทธิสตรีและความเสมอภาคทางเพศ

หน่วยปฏิบัติ: รัฐสภา และคณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: รัฐสภาควรเร่งพิจารณากฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นมีสิทธิ หน้าที่ และสถานะทางครอบครัวเท่าเทียมกับคู่สมรสที่เป็นชายหญิง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งรัฐบาลควรมอบหมายกระทรวงยุติธรรมเร่งเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลให้รัฐสภาพิจารณา

ผลการดำเนินการ: เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2567 วุฒิสภามีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... หรือสมรสเท่าเทียม โดยมีสาระสำคัญ คือ บุคคลเมื่อมีอายุ 18 ปีขึ้นไปสามารถสมรสกันได้ และมีสถานะเป็น “คู่สมรส” แทนคำว่า “สามีภริยา” และมีสิทธิจัดการทรัพย์สินของคู่สมรสได้ ต่อมา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2567 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยกฎหมายจะมีผลบังคับใช้ 120 วัน นับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือวันที่ 22 มกราคม 2568

5) ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ: ควรศึกษาและพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ เพื่อการจัดทำหลักประกันสุขภาพสำหรับผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม และควรจัดสรรงบประมาณให้สถานพยาบาลอย่างเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับบริการ

ผลการดำเนินการ: กระทรวงสาธารณสุขได้จัดสรรงบประมาณให้กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ในปี 2567 ประมาณ 1,513 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ที่ได้รับจัดสรรประมาณ 1,212 ล้านบาท

6) สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ: ควรเร่งผลักดันให้มีการพิจารณาและประกาศใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ที่ครอบคลุมการมีส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิและสถานะบุคคล รวมถึงการมีมาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ระหว่างที่กฎหมายดังกล่าวยังไม่ผลบังคับใช้ หน่วยงานควรยึดหลักการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2553 เกี่ยวกับการช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์ และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

ผลการดำเนินการ: คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วน รวมทั้งยังมีมติรับหลักการ (ร่าง) พระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... ซึ่งเสนอโดยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ขณะเดียวกันพบว่ามีความพยายามเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จากภาคส่วนต่าง ๆ อีก 3 ฉบับ และต่อมา สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและมีมติรับหลักการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 5 ฉบับดังกล่าว และแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา ร่างกฎหมายต่อไป สำหรับการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2553 ว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มชุมชนชาวเล เกาะหลีเป๊ะ-เกาะอาดัง ซึ่งนับเป็นแห่งที่ 23 เพื่อเป็นทางเลือกเชิงนโยบายที่ให้ความสำคัญกับสิทธิทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

7) สิทธิของกลุ่มคนจนเมือง

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: ควรกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้กับกลุ่มคนจนเมืองในพื้นที่กรุงเทพมหานครและในพื้นที่ต่างจังหวัด อาทิ การนำที่ดินที่ไม่ใช้ประโยชน์ของหน่วยงานภาครัฐมาพัฒนาให้เป็นโครงการที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคงและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

ผลการดำเนินการ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ได้สนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย “บ้านมั่นคง” ไปแล้วจำนวน 849 ครัวเรือน ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ชุมชนเมือง 327 ครัวเรือน และพื้นที่ชนบท 522 ครัวเรือน รวมถึงได้มีการซ่อมแซม/ปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย “บ้านพอเพียง” 16,858 ครัวเรือน สำหรับการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร ซึ่งมีเป้าหมายรวม 38 ชุมชน 6,386 ครัวเรือน ปัจจุบันสามารถดำเนินการได้ 20 ชุมชน 1,768 ครัวเรือน การพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราวซึ่งเป็นการสนับสนุนชุมชนที่ประสบภัยพิบัติ ไฟไหม้ ไล่อ้อ หรือจำเป็นต้องรื้อย้ายเพื่อสร้างชุมชนใหม่มีการสนับสนุนและช่วยเหลือไปแล้ว 310 ครัวเรือน ทั้งนี้ สำหรับการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาระบบรางในช่วงแรกตั้งแต่เดือนมีนาคม 2566 ได้อนุมัติโครงการและงบประมาณไปแล้ว 1,006 ครัวเรือน

2.2.4 สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ: ควรจัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวันแก่เด็กที่อยู่ในการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาทางเลือกอย่างทั่วถึง และกระทรวงสาธารณสุขควรดำเนินการเชิงรุกในการสำรวจเด็กที่ยังไม่ได้รับวัคซีนพื้นฐานครบถ้วนตามเกณฑ์ ควบคู่ไปกับการทำงานร่วมกับองค์กรทางศาสนาในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองให้นำเด็กเข้ารับวัคซีนอย่างครบถ้วนเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัยของเด็ก

ผลการดำเนินการ: ในการจัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวันนั้น ศูนย์ขับเคลื่อนการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ข้อมูลว่า ในปี 2566 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติงบประมาณสำหรับค่าอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนในโรงเรียนตาติกา (เฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์) คนละ 20 บาท/คน/วัน ในขณะที่สถาบันปอเนาะยังไม่ได้รับการอุดหนุนอย่างทั่วถึง ส่วนการนำเด็กเข้ารับวัคซีนนั้น ศูนย์อนามัยที่ 12 ให้ข้อมูลว่า ได้พยายามดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญในการนำเด็กเข้ารับวัคซีนพื้นฐานตามเกณฑ์เพื่อป้องกันโรค แต่ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความตระหนักรู้และเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว

ผลสัมฤทธิ์: จากผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการหรือมีความพยายามในการดำเนินการเพื่อขจัดปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชนตามข้อเสนอแนะของ กสม. จำนวน 55 ข้อ จาก 75 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 73.33

QR code สรุปผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

2.3 ผลดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) ที่ต้องติดตามผลการดำเนินการ รวมทั้งสิ้น 74 เรื่อง โดยมีผลการดำเนินการเป็นเรื่องที่ยุติการติดตาม 5 เรื่อง และเรื่องที่มีความคืบหน้า 15 เรื่อง คงเหลือเรื่องที่ต้องติดตาม 69 เรื่อง รายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนข้อเสนอแนะที่ต้องติดตามผลการดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หน่วย: เรื่อง

ข้อเสนอแนะ (พ.ศ.)	จำนวน ข้อเสนอแนะ ที่ต้องติดตาม	ผลการดำเนินการ		คงเหลือ ข้อเสนอแนะ ที่ต้องติดตาม
		ยุติการติดตาม ตามระเบียบ กสม. ว่าด้วย การติดตามฯ ข้อ 22	มีความคืบหน้า/ ผลการดำเนินการ	
2560	3	-		3
2561	2	-		2
2562	2	-		2
2563	4	1		3
2564	5	1		4
2565	9	1		8
2566	32	2		30
2567	17	-		17
รวม	74	5		69

1) กรณีข้อเสนอแนะที่ยุติการติดตาม 5 เรื่อง สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1.1) ข้อเสนอแนะที่ 2/2563 กรณีศึกษา: ผลกระทบด้านการจราจรของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย – มีนบุรี

หน่วยปฏิบัติการ: การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) บริษัท นอร์ทเทิร์น บางกอกโมโนเรล จำกัด (NBM) และกระทรวงคมนาคม

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้ รฟท. ติดตามการทำงานของ NBM อย่างใกล้ชิด เพื่อให้การก่อสร้างเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดโดยเคร่งครัด และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ใช้การสัญจรผ่านเส้นทางก่อสร้าง โดยเฉพาะการเร่งคืนพื้นผิวจราจร และการกำกับดูแลด้านความปลอดภัยตามมาตรฐานสากลเป็นสำคัญ (2) ให้ รฟท. และ NBM ทหาร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางการเพิ่มกำลังพลหรือบุคลากร

ช่วยอำนวยความสะดวก จัดทำแผนมาตรการหรือแผนงานด้านการจัดการจราจรตลอดแนวการก่อสร้าง รองรับสภาพปัญหาในช่วงโมงเร่งด่วน และในกรณีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไขจุดอันตรายและจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนถนนตลอดแนวก่อสร้างอย่างต่อเนื่อง หากพบปัญหาต้องเร่งแก้ไขโดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงและทันต่อสถานการณ์เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนการเดินทาง ในขณะที่เดียวกันควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง (Two-ways Communication) เพื่อให้ประชาชนแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือเหตุกรณีพบเห็นปัญหาหรือได้รับผลกระทบจากโครงการ รวมถึงแจ้งเหตุกรณีฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที และ (3) ให้กระทรวงคมนาคมมอบหมายหน่วยงานในสังกัดนำประเด็นปัญหาและข้อค้นพบจากการดำเนินโครงการสาธิตรูปแบบขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระหว่างการก่อสร้างที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและเกิดความล่าช้าในการก่อสร้าง ดังเช่นกรณีโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนหรือกำหนดมาตรการป้องกันและบรรเทาปัญหาแก่ประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐในอนาคตต่อไป

ผลการดำเนินการ: รฟท. ได้ติดตามการทำงานของ NBM เพื่อให้การก่อสร้างเป็นไปตามแผนงานโดยเคร่งครัด รวมทั้งกำกับดูแลด้านความปลอดภัย ด้านการจราจร และด้านการระบายน้ำ ตลอดแนวพื้นที่ก่อสร้าง ส่วนกองบัญชาการตำรวจนครบาล 2 ได้จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรอำนวยความสะดวกในช่วงโมงเร่งด่วน ตรวจสอบสภาพพื้นผิวการจราจรให้พร้อมต่อการใช้งานของผู้เดินทางบนถนน ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการก่อสร้างด้วยการติดป้ายและผ่านสื่อต่าง ๆ จนกระทั่งโครงการได้แจ้งคืนพื้นผิวการจราจรและเปิดบริการทุกสถานีตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2567

1.2) ข้อเสนอแนะที่ 4/2564 ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี รัฐสภา กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจทุกแห่งใช้วิธีการชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นที่ถูกวิจารณ์หรือกล่าวหาเป็นวิธีการแรก หากเห็นว่าประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือนำเสนอต่อสาธารณะนั้นคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง และควรใช้มาตรการในการดำเนินคดีเป็นวิธีการสุดท้าย ซึ่งหากจะดำเนินคดีจะต้องให้มีความชัดเจนว่าการกระทำนั้น เกิดขึ้นจากเจตนาไม่บริสุทธิ์ และควรให้สิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว (2) ให้กระทรวงยุติธรรมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินการอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมและสนับสนุนให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดำเนินการให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ศึกษาและเสนอกฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้ถ้อยคำที่สร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) และกล่าวหาผู้อื่นด้วยข้อมูลที่อาจสร้างความเข้าใจผิดให้เกิดขึ้นทางสื่อทุกประเภทเพื่อไม่มีการตรากฎหมายดังกล่าวออกมาใช้บังคับโดยเร็ว รวมทั้งแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. 2559 ข้อ 11 (2) และข้อ 19 เพื่อให้กองทุนยุติธรรมสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ร้องขอได้มากขึ้น (3) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษ เร่งรัดการสืบสวนสอบสวนหรือดำเนินมาตรการอื่นใดที่จำเป็นตามหน้าที่

เพื่อให้คดีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับให้สูญหายซึ่งยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จได้รับการสะสางคดีคลายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย รวมถึงต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหายในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าในกระบวนการดำเนินคดีและชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย (4) ให้รัฐสภาผลักดันกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้บุคคลสูญหายมีผลใช้บังคับโดยเร็ว พร้อมกับเร่งรัดกระบวนการให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และ (5) ให้คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเร่งดำเนินการศึกษาเพื่อให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทยกเว้นความรับผิดชอบหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 ในกรณีที่เป็นกรกระทำโดยสุจริตในกิจการสาธารณะ

ผลการดำเนินการ: กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประชุมร่วมกัน โดยเห็นพ้องกับข้อเสนอแนะของ กสม. ที่ให้ใช้วิธีการชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นที่ถูกวิจารณ์หรือกล่าวหาเป็นวิธีการแรก และใช้มาตรการในการดำเนินคดีเป็นวิธีการสุดท้าย ซึ่งได้ปฏิบัติตามแล้ว อีกทั้งกระทรวงยุติธรรมได้กำหนดให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่ได้รับความคุ้มครองตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) และแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแก่ทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง ศึกษาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและแนวทางการพัฒนากฎหมาย จัดส่งเจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไปสังเกตการณ์ในคดีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผลักดันเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2540 เพื่อให้ความคุ้มครองครอบคลุมถึงผู้แจ้งเบาะแส หรือผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการและแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายแล้ว และปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอลดค่าธรรมเนียมผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. 2559 ข้อ 11 (2) ส่วนข้อ 19 อยู่ระหว่างการศึกษาเพิ่มเติม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีบันทึกคำสั่ง ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ให้ทุกหน่วยงาน กำชับและเร่งรัดพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบคดีเกี่ยวกับการบังคับให้สูญหายปฏิบัติให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และคำสั่ง ที่ 418/2556 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 อย่างเคร่งครัดแล้ว ส่วนกรมสอบสวนคดีพิเศษได้จัดตั้งหน่วยงานภายในเพื่อรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้ว อีกทั้งไม่มีเรื่องกรณีกระทำความผิดค้างดำเนินการ

สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมบทยกเว้นความรับผิดชอบหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 คณะกรรมการกิจการศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และกองทุน สภาผู้แทนราษฎร ได้มีความเห็นทั้งควรแก้ไขและไม่ควรแก้ไข โดยเห็นว่าสำนักงานศาลยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย ควรจะเป็นหน่วยงานหลักของฝ่ายบริหารในการพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การยกเว้นกฎหมายเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไป

**1.3) ข้อเสนอแนะต่อร่างกฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์
ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. ....**

หน่วยปฏิบัติ: กระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ: ควรใช้เนื้อหาและหลักการตามร่างเดิมที่กำหนดจำนวนแอมเฟตามีนและ
เมทแอมเฟตามีนที่ครอบครองไว้ไม่เกิน 15 หน่วยการใช้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการครอบครองเพื่อเสพ
ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการไปแล้วเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2565 เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ผลการดำเนินการ: กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำข้อเสนอแนะ
ของ กสม. ไปพิจารณาถึงความเป็นไปได้ และศึกษาทางวิชาการในการกำหนดปริมาณยาเสพติด จนกระทั่ง
มีการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ใน
ครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. 2567 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2567

**1.4) ข้อเสนอแนะมาตรการคุ้มครองสิทธิคนพิการ กรณีกำหนดให้โรคจิตหรือโรคอารมณ์
ผิดปกติเป็นลักษณะต้องห้ามของการเข้ารับราชการพลเรือน**

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: ให้ทบทวนมติเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2565 เรื่อง ร่างกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ.
... และแก้ไขข้อความในข้อ 4.2 โดยนำชื่อ “โรคจิต (psychosis) หรือโรคอารมณ์ผิดปกติ (mood disorders) ออกจาก
ร่างกฎ ก.พ. ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการสมัครงาน โดยนำข้อความในกฎ ก.พ.
ว่าด้วยโรค พ.ศ. 2553 ข้อ 2 (5) กล่าวคือ “โรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรง
และเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามที่ ก.พ. กำหนด” ซึ่งครอบคลุมโรคโดยรวมมาใช้แทน และให้
พิจารณามอบหมายสำนักงาน ก.พ. พัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการบนพื้นฐานของ
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานเพื่อมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความพิการหรือ
สุขภาพ รวมถึงจัดทำแนวปฏิบัติ สร้างความเข้าใจและปรับเจตคติของหน่วยงานของรัฐให้มุ่งส่งเสริม คุ้มครอง
และให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้คนพิการทางจิตสังคม และกลุ่มผู้ป่วยทางจิตเวช โรคจิต และโรคอารมณ์
ผิดปกติในหน่วยงานของรัฐ ได้เข้ารับบริการรักษาและฟื้นฟูตนเอง รวมทั้งการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
ให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินการ : คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2566 มีมติเห็นชอบให้ทบทวน
ร่างกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ. .... ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2565 ตามข้อเสนอแนะของ กสม.
และอนุมัติร่างกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ. .... ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการปรับปรุงแก้ไขร่างกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ.
.... ฉบับเดิม โดยยกเลิกข้อความการกำหนดให้โรคจิต (Psychosis) หรือโรคอารมณ์ผิดปกติ (Mood Disorder)
ที่ปรากฏอาการเด่นชัดรุนแรงหรือเรื้อรังและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ออก ส่วนโรคอันเป็นลักษณะ
ต้องห้ามในการเข้ารับราชการของบุคคลยังคงเดิม และต่อมา ได้ออกเป็นกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่
18 สิงหาคม 2566

1.5) ข้อเสนอแนะ กรณีปัญหามลภาวะทางอากาศในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

หน่วยปฏิบัติ: นายกรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้ศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสถานการณ์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ปรับปรุงกระบวนการจัดสรรงบประมาณให้ อปท. ได้รับเงินอุดหนุนโดยตรงสำหรับภารกิจป้องกันและควบคุมไฟป่าที่เพียงพอ รวมทั้งพิจารณาเพิ่มกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 (2) ให้ทบทวนนโยบายห้ามเผาเด็ดขาด โดยพิจารณาความเหมาะสมในการบริหารจัดการมลภาวะทางอากาศที่คำนึงถึงบริบทเชิงพื้นที่และความจำเป็นของประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตลอดจนพัฒนาแอปพลิเคชันในการจัดการและควบคุมการเผาหรือพื้นที่เกษตรกรรมให้สามารถใช้งานได้สะดวกและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ (3) ให้พิจารณาจัดทำตัวชี้วัดที่ทุกภาคส่วนเห็นพ้องต้องกัน (common indicator) ทั้งด้านกฎหมายและนโยบาย ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการมลภาวะทางอากาศภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปี สะท้อนกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งกำหนดค่าเป้าหมายหรือความสำเร็จที่สามารถวัดผลได้

ผลการดำเนินการ: คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) เป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะของ กสม. ไปพิจารณาดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะทั้ง 3 ข้อ ซึ่ง ทส. ได้รายงานผลการพิจารณาให้คณะรัฐมนตรีทราบแล้วเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2567 อย่างไรก็ตาม ในบางประเด็นต้องดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาวและขับเคลื่อนในทางนโยบายของแต่ละหน่วยงาน อาทิ การจัดสรรงบประมาณให้ อปท. สามารถเบิกจ่ายได้โดยตรงนั้น ต้องอาศัยระยะเวลาซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เตรียมความพร้อมและกำหนดแนวทางดำเนินการต่อเนื่องจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2572 ในส่วนการทบทวนนโยบายห้ามเผาเด็ดขาดนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ปรับเปลี่ยนนโยบายโดยกำหนดมาตรการควบคุมการเผา รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการบริหารจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร รวมทั้งให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเชื้อเพลิงโดยพัฒนาแอปพลิเคชันในการขออนุญาตและการพิจารณาให้เผา ตลอดจนให้ความรู้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้งาน สำหรับการจัดทำตัวชี้วัดในการจัดการมลภาวะทางอากาศที่ทุกภาคส่วนเห็นพ้องต้องกันนั้น เป็นมาตรการใหม่ที่จะกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เชื่อมโยงการดำเนินด้านกฎหมายและนโยบาย ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ตลอดจน สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

2) กรณีข้อเสนอแนะที่มีความคืบหน้าผลการดำเนินการ 15 เรื่อง มีสาระสำคัญและกรณีตัวอย่าง ดังนี้

2.1) ข้อเสนอแนะการถอนข้อสงวนข้อ 22 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ: ไทยควรถอนข้อสงวนของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 22 ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กผู้ลี้ภัยและเด็กผู้แสวงหาที่พักพิงโดยเร็ว และประกันว่า การกำหนดความหมายของ “เด็กผู้ลี้ภัยและเด็กผู้แสวงหาที่พักพิง” ในกรอบกฎหมายและนโยบายของไทยจะไม่ตัดสิทธิของเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในการได้รับความคุ้มครองตามข้อ 22

ผลการดำเนินการ: คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบข้อเสนอแนะของ กสม. และมอบหมายให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณา ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะ ต่อมา เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2567 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ถอนข้อสงวน ข้อ 22 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตามที่ พม. เสนอ และเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2567 ประเทศไทยได้ยื่นตราสารถอนข้อสงวน ข้อ 22 ต่อสำนักงานกฎหมายของสหประชาชาติ โดยการถอนข้อสงวนดังกล่าวมีผลตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2567 เป็นต้นไป

2.2) ข้อเสนอแนะที่ 6/2565 สิทธิด้านสุขภาพและสิทธิเด็กในสถานการณ์การใช้กัญชาในประเทศไทย

หน่วยปฏิบัติ: คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา

ข้อเสนอแนะ: (1) คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการบังคับใช้มาตรการคุ้มครองสุขภาพตามประกาศต่าง ๆ เช่น การปกป้องคุ้มครองเด็ก เยาวชน สตรีตั้งครรภ์หรืออยู่ระหว่างให้นมบุตร และบุคคลที่มีความเปราะบางด้านสุขภาพ การควบคุมการผลิตและจำหน่ายหรือใช้กัญชา กัญชง ที่ไม่ใช่ทางการแพทย์อย่างเคร่งครัด ทั้งปริมาณกัญชา กัญชง ที่ใช้ในอาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์ต่างๆ การควบคุมลักษณะบรรจุภัณฑ์และฉลากต้องไม่มีลักษณะจูงใจเด็กและเยาวชน ในการบริโภค ผลิตภัณฑ์ต้องให้ข้อมูลส่วนผสมของกัญชา กัญชง การมีคำเตือนด้านสุขภาพ การควบคุมการขาย การวางจำหน่าย และการโฆษณา เป็นต้น พิจารณาดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ เครื่องมือ และสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชา กัญชง และพัฒนาเทคโนโลยีในการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์การใช้กัญชา กัญชง และผลกระทบในด้านสุขภาพทั้งในสถานพยาบาล สถานศึกษา และชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการปลูกและการใช้ประโยชน์จากกัญชา กัญชง ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการใช้กัญชา กัญชง โดยการกำหนดระดับของการสูบหรือบริโภคกัญชา กัญชง ที่ห้ามขับขี่ยานพาหนะและห้ามทำงานกับเครื่องจักร ทำงานในที่สูงหรือทำงานในลักษณะอื่นที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และกำหนดให้มีการตรวจวัดระดับการสูบหรือบริโภคกัญชา กัญชง ขณะขับขี่ยานพาหนะเช่นเดียวกับการวัดระดับแอลกอฮอล์ และ (2) รัฐสภาควรพิจารณาให้มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่รวบรวมมาตรการเกี่ยวกับการใช้กัญชา กัญชง ให้อยู่ในฉบับเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนที่ต้องการใช้กัญชา กัญชง และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องบังคับใช้กฎหมายเข้าถึงมาตรการที่กำหนดได้โดยง่าย และเพื่อคุ้มครองมิให้มีการบริโภคกัญชา กัญชง อย่างไม่เหมาะสมซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และควรพิจารณาให้มี มาตรการในการคุ้มครองด้านสุขภาพ และควบคุมการใช้กัญชา กัญชง ในกฎหมาย เช่น การควบคุมผลิตภัณฑ์ กัญชา กัญชงหรือสารสกัดที่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ให้มีสาร THC ในปริมาณที่เหมาะสม การควบคุมบรรจุภัณฑ์และฉลากผลิตภัณฑ์ซึ่งต้องมีการให้ข้อมูลและคำเตือนด้านสุขภาพ และไม่มีลักษณะที่ดึงดูดความสนใจ ต่อเด็กและเยาวชน การกำหนดห้ามขายกัญชา กัญชง ในบางลักษณะ อาทิ การขายโดยใช้เครื่องขาย การขายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การขายนอกสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และการห้ามขายในสถานที่บางแห่ง การกำหนดห้ามโฆษณาเพื่อขาย/วางจำหน่าย การกำหนดพื้นที่ห้ามสูบกัญชาและบทกำหนดโทษ เป็นต้น

ผลการดำเนินการ: กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้นำ (ร่าง) พระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... ฉบับล่าสุด เปิดรับฟังความคิดเห็นระหว่างวันที่ 16 - 30 กันยายน 2567 โดยสาระสำคัญของร่างฉบับนี้ อาทิ ให้มีคณะกรรมการกัญชา กัญชง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน มีหน้าที่และอำนาจเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการควบคุมและส่งเสริม กัญชา กัญชง และสารสกัด รวมถึงการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และกำหนดมาตรการการส่งเสริม วิจัย พัฒนา การใช้กัญชา กัญชง และสารสกัด ทั้งในด้านการแพทย์ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และประโยชน์อื่น ๆ ต้องขออนุญาตปลูก ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย นอกจากนี้ยังห้ามบริโภคกัญชา กัญชง หรือสารสกัด เว้นแต่เป็นการบริโภค ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัด รักษา และบรรเทาความเจ็บป่วยของมนุษย์ หรือป้องกันโรค การศึกษาวิเคราะห์หรือวิจัยที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอนสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือเภสัชกรรม และผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยา อาหาร เครื่องสำอางหรือผลิตภัณฑ์อื่นใดตามที่มีกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติไว้

2.3) ข้อเสนอแนะที่ 2/2566 การเข้าถึงฮอโมนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อสุขภาพทางเพศของผู้ต้องขังที่มีความหลากหลายทางเพศ

หน่วยปฏิบัติ: กรมราชทัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

ข้อเสนอแนะ: (1) ให้กรมราชทัณฑ์ และ สธ. ร่วมกันกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการจัดให้มีแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านฮอโมนและสูตินรีเวชศาสตร์ และจิตแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยการใช้ฮอโมนของผู้ต้องขังข้ามเพศในเรือนจำ โดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้ฮอโมนเองก่อนถูกคุมขัง (2) ให้กรมราชทัณฑ์กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนแก่บุคลากรเพื่อดูแลด้านสุขภาพของผู้ต้องขังข้ามเพศให้สอดคล้องกับแนวทางหลักตามข้อ (1) ในการจัดหาแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาตรวจวินิจฉัย และให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังข้ามเพศ (3) ให้ สปสช. และ สธ. ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ในการเข้าถึงฮอโมน โดยให้เป็นสิทธิประโยชน์ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และ (4) ให้กรมราชทัณฑ์ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือแนวปฏิบัติอื่นใดที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิในการใช้ฮอโมนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อสุขภาพทางเพศของผู้ต้องขังข้ามเพศ เพื่อให้ผู้ต้องขังข้ามเพศสามารถใช้ฮอโมนได้อย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการทางการแพทย์และอยู่ในความดูแลของแพทย์ที่กรมราชทัณฑ์จัดทำให้ และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนในการคุ้มครองสิทธิในสุขภาพของผู้ต้องขังที่จะต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ

ผลการดำเนินการ: กรมราชทัณฑ์ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักได้แก้ไขและกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังที่มีความหลากหลายทางเพศให้ได้รับฮอโมนเพศต่อเนื่อง แม้จะต้องคำพิพากษาให้จำคุกในเรือนจำเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ กสม. แล้ว ส่วน สปสช. ยังไม่มีความคืบหน้าผลการดำเนินการ

QR code กรณีข้อเสนอแนะที่ต้องติดตามผลการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งมีความคืบหน้าการดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 15 เรื่อง

ผลสัมฤทธิ์: จากผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการฯ ของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน และแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ ซึ่งได้ยุติการติดตามแล้ว จำนวน 5 เรื่อง จาก 74 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.76

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา อุปสรรค

3.1.1 ข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ตามข้อ 5 (2) และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามข้อ 5 (3) มีลักษณะให้ดำเนินการในเชิงนโยบายและ/หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีขั้นตอนพิจารณาและต้องใช้เวลาในการดำเนินการ หากสอดคล้องกับนโยบายหรือแนวทางดำเนินงานของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐจะได้รับการตอบสนองหรือดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ แต่หากรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐยังไม่มีนโยบายดังกล่าวอาจได้รับการตอบสนองหรือดำเนินการที่ล่าช้าหรืออาจไม่มีการตอบสนองหรือดำเนินการแต่อย่างใด

3.1.2 ข้อเสนอแนะที่มีส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวข้องหลายแห่ง และไม่ได้กำหนดว่าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐใดเป็นหน่วยงานหลัก บางกรณีส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐไม่บูรณาการประสานความร่วมมือ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงระบบที่เกิดขึ้นได้ เช่น กรณีการอายัดตัว เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าว สำนักงาน กสม. มีข้อเสนอแนะต่อ กสม. ดังนี้

3.2.1 เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายซึ่งอยู่ระหว่างการติดตามให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น อาจมีการหารือร่วมกันระหว่าง กสม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของ กสม.

3.2.2 ข้อเสนอแนะซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ควรพิจารณากำหนดหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่ประสานให้การแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอแนะของ กสม. เกิดผลสัมฤทธิ์ได้

.....

